

THÂN-CHUNG

XUẤT BẢN MỖI BUỔI SÁNG

Chủ-nhiệm:
DIỆP-VĂN-KÝTòa báo:
Góc đường Filippini và Espagne
GIÁ THẤP NỐI: 324Chủ-bút:
NGUYỄN-VĂN-BÃ

LƯƠNG-KHAI-SIÊU VỚI NGƯỜI ANNAM

Lương-khai-Siêu qua đời !
Các báo đảng tin chỉ vài
bảng, Thân-Chung súng hòm
qua cũng thế.

Áy vậy mà những ai là người, trong lục mươi mươi triệu Annam hãy đương say sống, mờ chêt, mà dã liều thân gác bờ, ven trời gánh vác lấy việc nước nhà, nghe đến cái tin buồn này mà khỏi chịu chịu mới cảm tình, hồi tưởng lại chuyện năm xưa khi mới rõ tay vào-lập « Âm-băng-thất » ?

Trong một bài diễn-văn của ông Phạm-Quynh đã đọc bên kinh do Pháp, có một câu, đại khái như vậy : Cái số phái Annam là bao giờ cũng chờ cái ánh sáng của phương Bắc, chẳng những văn-hóa học thuyết của người Tàu, mà cho đến cái triết học thế kỷ thứ mười tam cũng phải chờ người Tàu truyền bá sang.

Quả vậy, Annam minh biết ông Lô-thao trước ông J. J. Rousseau, ông Mạnh-đắc-tử-Cử trước ông Montesquieu Cái tên « dân-ước », « Vạn-pháp-tinh-lý » nhiều người biết hơn là Contrat Social, Esprit des lois.....

Cái người đã truyền bá những tư tưởng qui báu ấy là ai ?

Chính là Lương-khai-Siêu

Song muôn biết cho rõ cái tư-tưởng, học thuyết của thế kỷ mười tam mà ta có thể gọi ngay là của Lương-khai-Siêu nó có thật thiết quan hệ với lịch-sử tinh hoa của dân tộc ta ra sao, thì cần phải ngó ngoái lại vai chục năm trước.

Lúc bấy giờ là lúc Âu-học vừa mới phôi thai, vừa dù làm thơ ký, còn Hán-học, thi mội phần sĩ-phu đã sớm hiểu là phải thay đổi làm sao, chứ không thể nào để vây mà sanh tồn với cái thời đại sùng đồng, tàu tròn nứa được. Biết vậy nhưng có biết đổi thay ra sao đâu, có biết có cái học-thuyết gì khác nữa đâu.

Nếu không có Lương-khai-Siêu, thì cái thời kỳ Annam ta đương trải qua sự biến động về tinh thần nô nức đã thành ra sao ?

Tập văn Âm-băng với si phu lúc nay, chẳng khác chi thang thuốc bay với người mang binh trâm kha.

CÂU CHUYÊN HÀNG NGÀY

Tân-Việt làm « dit cau »
Trung-quốc-hàn !

Một tập sách vài mươi trang mà thay đổi lòng người như chêt; một tập sách nói chuyện nước Tàu mà làm cho hai mươi mươi triệu dân Annam phán khôn.

Tôi còn nhớ lúc nhỏ ở chung một nhà với người kin này đã ba chín bảy nồi không ai biết ở vào

đầu mà cũng không một ai mà

không biết đến, không hối đến

sự nghiệp, lúc ấy chúng tôi còn

thuở ấy cũng đã bị tập « Trung

quốc-hàn » tiêm nhiễm đến đầu.

Coi thì coi lên, mỗi khi trong

nhà thấy thi bát xé ngay, mà

chẳng lúc nào là lúc không coi

đi coi lại.

Người bạn kia mà nay đang

như vậy, là vì có lẽ tiềm nhiệm

bộ sách ấy nhiều hơn tôi. Còn

tôi nay từ lâu vẫn như vậy, thật

cũng có phần đặc tôi với bộ

sách ấy.

Đọc « Trung-quốc-hàn », dùn

dần biến này qua biến khác rồi

đến tron họ « Âm-băng »

Thật, cái nồng - lực của tư

tưởng cũng gần ghê thật !

Cái triết-học thế kỷ thứ 18 đã

dành đòn ném chém chém

Pháp mà gây ra một cái thế-giới

Quang-minh hơn, lập vua của

Lương-khai-Siêu, tuy có thái

hiệu nội-bên Tàu, tuy có thái

hiệu sang-dẫn-nước ta không

phải là không sâu xa, không

công hiệu.

Tôi khi tập văn Âm-băng

truyền bá qua đây, thi người

mình đã vọt cao lên đến mấy

trang. Những chuyện đã xảy

ra ở xứ này :

... có lẽ cũng đều do

bởi bộ văn ấy mà ra.

Cái đặc sắc của Lương-khai

sanh là về phương diện khéo

thay đổi làm sao, chứ không thể

thay đổi làm sao, mà không

th

THẦN CHUNG

• Poinsard & Veyret.

AROME MAGGI

• Poinsard & Veyret.

CHÁNH-TRI NUÓC LA-MÃ

III

Polybius có nói rằng chánh-tri La-mã do ba thứ chánh-thể quan-chủ, chánh-thể qui-tộc, chánh-thể dân-tri hòn-hiệp mà nên, quan-chấp-chánh thay cho chánh-thể quan-chủ, viên nguyên-lão thay cho chánh-thể qui-tộc, hòn-binh-dân thay cho chánh-thể-dân-tri. Bởi vậy, hòn-thể-lực của hòn-binh-dân lớn-lèn, thi đài ra cộng-hòa, mà thể-lực của quan-lại lòn-lèn, thi sẽ đổi ra đế-chánh.

Sau khi La-mã đã chính-phục các dân-tộc ở gần bến, bao nhiêu thuộc-dịa đều kêu là tinh, quyền-lực lòn-lèn như trong mỗi tinh, thi về tay viên địa-phương chấp-chánh là người của trung-ương phái di. Trong thời-dai cộng-hòa, nhân-dân của tinh đều không có quyền thi-dân, đổi với viên địa-phương chấp-chánh, lực-triều còn được phép hạch hỏi sau khi viên ấy mâu-nhám, vẫn với các viên địa-phương chấp-chánh làm dụng quyền lực qua lâm, sự hạch hỏi cũng không có hiệu quả gì nữa. Từ đời Cesar trở đi, chánh-tri La-mã tuy là cộng-hòa, kỹ-thiếp dà bò ra chánh-thể vò-nhắc, chuyen-ché. Phẩm những quyền-lực mà từ thế-kỷ thứ tư trước kỷ-nguyên, các viên nguyên-thủ dà bị mất, bấy giờ đều thâu về, mà hiếp cả vào tay một viên quan * giữ chức suốt đời*, đến Augustus lại thâu những quyền-lực của các viễn-địa-phương chấp-chánh vào một tay mình, từ đó mới đổi ra đế-chánh. Bởi những lẽ đó cho nên nước La-mã cách-mạng về chánh-thể mà không phải chết người dà mâu.

Sau khi Grachi cải-cach chánh-tri, quyền lực của viên nguyên-lão càng lớn. Trước kia việc nghị-dịnh ở hội-nghị bình-dân và chức-vụca viên chấp-chánh, thường vẫn nhường lại cho viên nguyên-lão, lúc đó chánh-thể id-chúc-lại, viên ấy vẫn giữ rất nhiều quyền-lực, những việc của viên ấy bắn ra, tức là pháp-luat chánh-thể.

Từ thế-kỷ thứ hai sau kỷ nguyên mà dì, quyền-lực của hoàng-dế càng ngày càng lớn, ý-kien của hoàng-dế tức là rẽ-goc pháp-luat, quyền-sứa pháp-luat dà & trong tay hoàng-dế, lòn-lòn, chí-đụ của hoàng-dế cũng chẳng khác gì pháp-luat. Từ đời vua Dicletian thi việc lập-pháp, việc tu-pháp, việc

(Hết)

Xuống thang hầm, quay lại một cái kho tối om-om. Trong kho có hai bà thằng người. Thoát khỏi trong qua, ngó minh dà bị đưa đến miếu thành-hoàng nào, bay là cửa điện thứ nàu dưới ám-phù. Anh bồi-rồn bảo cùi dà mặc trong minh ra. Ủa ? &

CÒN AI KHÔNG BIẾT ?

Khẩn **đen** Suối-dòn làm thiệt khéo nỗi danh
dà 10 năm nay, khẩn làm đã tuyệt hảo tại làm bằng
thứ nhiều thiệt den thiệt chất.

Dầu **Indiana** Đè đánh bóng bẩn ghê tởm
danh bông dầu Indiana thi giờ bẩn ghê được khôi
móc vò cảng ngày càng lên nước tốt.

Bô **may** **mùng** (Bắc-kỳ) thử dết chỉ đổi
chất tốt dùng tối rich, dầu giặt ủi máy trăm lần
cùng không dừa chí.

Phân **Bắc** hiếu TAM PHỤNG và 2 đồng
tiền mây Bô may có đều thích dùng.

Máy mòn hàng kè trên đây có trứ bán tại nhà
hàng.

NGUYỄN-DỨC-NHUẬN

Đ số 42 đường Catinat và ở chục - SAIGON

TẾT NĂM NAY

chị em Việt-Nam nên dùng phân hiệu.

VÔ-ĐỊNH-DÂN GOCONG.

8 năm danh tiếng cùi Đồng-pháp,
khắp Trung, Nam, Bắc, các hàng cửa
đều có bán. Phân trắng, phân hường
mỗi hộp 0p.60.

Ai muốn làm vua

Ai muốn làm vua hãy
mua Cờ-quan về chơi
trong giày lát sẽ được
lâm vua.

Người chơi vua
và thu vị
tại đây có
hiệu
t- guyễn-Đức-Nhuận số
42 catinat và các nhà
buôn Annam đều có bán
giá 0.30.

Qui danh cùa tôi

Đây ròng chữ Pháp cho
nhà là hội trên 13 năm
rồi.

Nay tôi mới xuất bản
cubon

TÔI HỌC CHƠI PHÁP
cho nhà là hội không
có thể học theo cách gởi
bài đến nhà

Giá mỗi cuon 2 3

Tienda gởi tôi chịu, man-
dats gởi cho P. Roussel

Cánh trường
RAPID' PROGRESS
Cholon

Muốn mua giấy trả

Tôi có lanh mua những
giấy của hàng bạc TRUNG
PHÁP NGÂN HÀNG phát
ra (Bons Boxes 5). or de la
Banque Industrielle Chine).
Như ai có những giấy tờ
kỷ mà muôn bán ra thì xin
đến thương nghị hoặc viết
thơ đón cũng được.

Tôi sẽ mua giá cao hơn hết
Thương nghị với:

Mr. ON-TAI
71, rue Mac-Mahon, Saigon

Truyện Tàu

Ngô-Việt Xuân-Thu

Mời xuất bản lần đầu. Mua
sẽ là do nơi Nhâ-in Bao-
Tôn.

23 Đường Filippini.

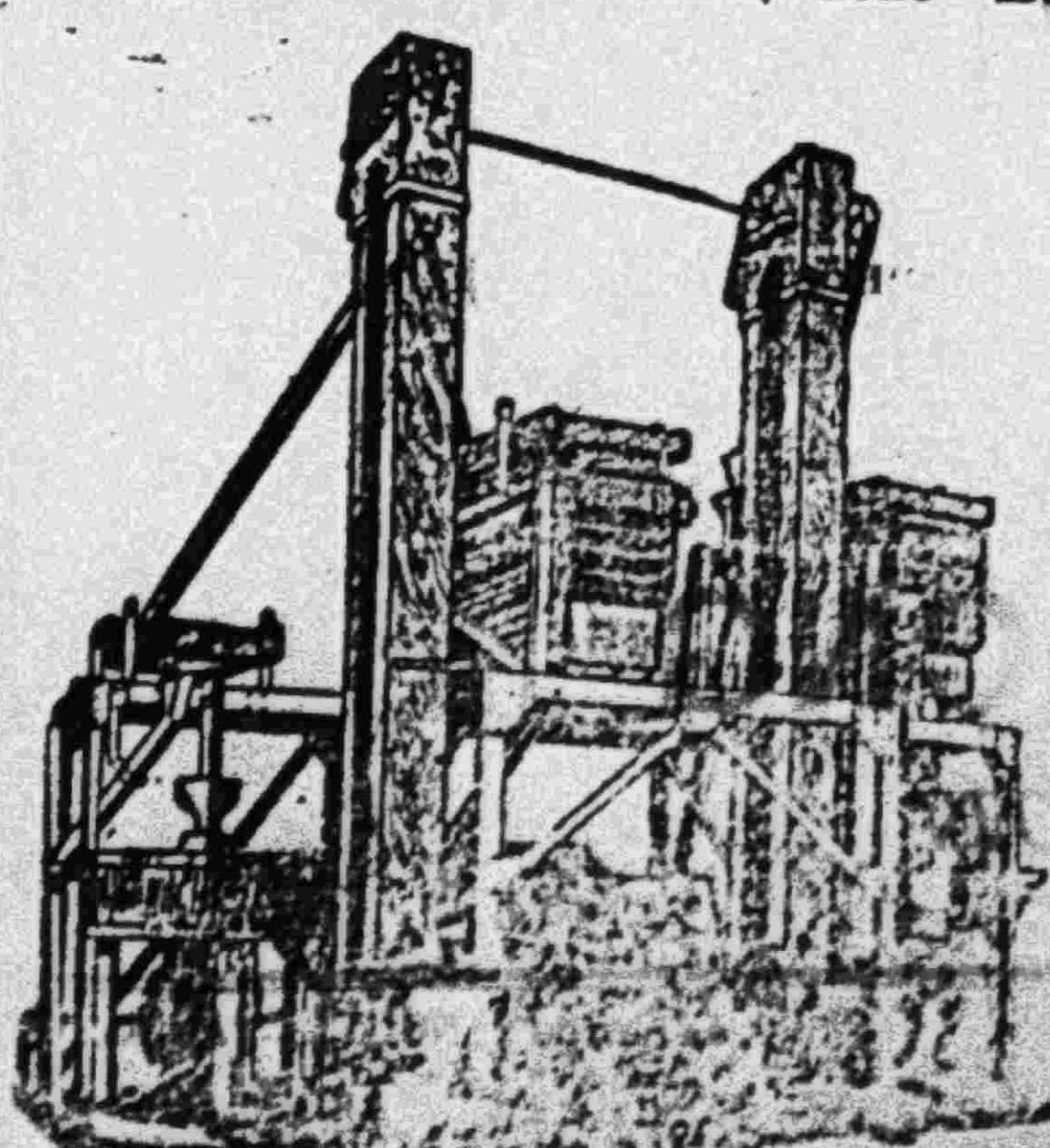
SINDEX

N° 1, Rue Lefèvre - SAIGON

Installations
complètes de
RIZERIES
de tous tonnages

NHÀ MÁY GẠO

Buôn-bán từ tè,
gia ca nhẹ nhàng,
rap chạy tối roi
mười lây tiền dù.

MỘT CÁI Y KIẾN Phái bên này, quay bên kia

Vercingétorix là người tuồi trẻ,
trong hồi nước Pháp khôn nguy,
ra cầm đầu dân Gaulois chống
cự với nguyên nhung La-Mã là
Cesar, thất bại ở đồng Alesia,
tên lưọng vò kẽ, bùa nhứt thán
nhứt mà đến qui hàng cùng
Cesar. Cesar dàn về đà thành
Rome, giam vào ngục thất, sau
năm dài dâng dâng, rồi lại
xứng lịnh dem ra pháp trường
đa sát ! Năm ấy là năm 46. Dân
Lang-sa bây giờ ai lại không
còn nhắc nhở Vercingétorix,
tiếng hùng anh của rền vội nui
sóng !

Jeanne d'Arc dào to liều yêu
lại nặng gánh non sông, dẹp
chiến chủ cầm cương lén ngọt,
không tưởng đe binh, hò hì
danh duối quân Anh như chè
trà, như rong lá, đem ngòi trai
lại cho vua Sát thử báy vững au.
Chẳng may bà mất phái ty
kết phản tám cầu lợi, bắt Badem
bản cho quân thù, lại bị người
đồng chủng rát khổn kiếp, rát
quái gò là anh lính mục Pierre
Cauchon, phục hồn Hồng-mao,
kép bà vào tội phản đạo là tội
tử hình. Ba phái bị chết thiêu
tại thành Rouen năm 1431. Thủ
tử bà có người Langsa nào
trú ra ông Đồng-Dương học
chinh Thalamas mà thôi) mà
không nhắc nhở ngợi khen, sung
bài là nữ anh hào độc nhất vò
nhì để làm gương soi chung cho
cả dân Pháp !

Qua thế kỷ thứ 18, trên vua
quan hư nhát, dưới dân sự lâm
thuan, sự thỉ ao, thue thi nang,
khô cát trâm bê, ba nhà ván-si
Voltaire, Montesquieu, Rousseau
cot thàn minh khong có, vi
ngifta vụ hì sauhết sữ
hò hào, trong sớm chuồng
khuya, đánh thức mấy triều
đàn Pháp cho biết dân dạo dân
quyền, nhà vua lo tiềm bài
buộc, mấy ông từng tần Bắc
bản Nam, nhưng nào ngần cấm
được cái kẽ quâ phi thường dâ
lâm rùng động cả một phương
Ấu. Kết quả là là cuộc Cách-
Mạng Pháp năm 1789, đánh dò
được nền quân chủ như chơi !
Tán tuối của Voltaire, Moutes-
quieu, Rousseau với cái cuoc
Cách-Mạng năm 1789 ấy không
rời nhau, hò nhắc dàn cuộc
Cách-Mạng ấy là tất nhắc dàn
tán tuối các ông là người vạc
gai chỉ nêu vây. Cả nước Langsa
đều súng bài ba nhà chí si cùu
nước ấy.

Đó là kẽ so những bức vào
sanh ra từ đem thân hiện cho
nước cho nhà mà bên kia gọi là
anh hù g chí si, tên tài sữ x. nh.,
khi viết đều tên, khi đọc đều tên
thì kinh yêu cảm phục.

Thế mà bên này cũng người
tâm chí kỵ, cũng gan da ấy, cũng
biết quê cha đất là của quê
báu thiên thu bất diệt, không dê
tì xâm phạm, trái gan phai mít,
đem báu báu thước mít che chò
non sông, lấy cái chết mít dập
bời cho nhà nước, kẽ ra biết
bao nhiêu người, trong hai
ngàn năm lịch sử nói nh. u kẽ
rước người sau, nào là Trung-

TIN TRONG NƯỚC

NAM-KY

GOCONG

Một đêm hát làm nghĩa

Hôm thứ năm 15 Janvier 1929
và rõi gánh hát cirque d'annam
có mồ cuộn bắt lấy tiền giúp
cho bội khuyến học Kiêng
phuot, đúng 8 giờ tối khai diễn,
thiên hòi coi rát đông.

Bắt đầu diễn cuộn chơi du,
coi rực tái tình chuyên qua
nhảy lại rất le, lâm lúc làm cho
khán giả phai phép phòng lo
sợ, hết đù, qua thuật, về phương
thuật lại càng hay, nào sỹ có
làn không, không làm có, làm
cho ai cũng chắc lưới khen tài,
hết lớp điệu tùng cười không
dứt, kể tới giờ nghỉ 10 phút
ông phó hội trưởng hội khuyến
học đứng dậy thay mặt cho hội
mà lời cảm ơn ông chủ hát
cô long lỏi mà hòi giúp cho hòi,
ông chủ hòi đáp lời cảm ơn, dứt
lời các vai tuồng mản thử hai
để sắp đặt có giá trị; Mảng
cuộn gộp được 29.00 đồng.

Nguyễn-tuấn-Đức
commerçant
Vamlang Gocong

QANTHO

Việc làm phai đang ban khen

Đọc Thần-Chung số 9 ngày
16 janvier 1929 nơi mạn thời sự
việc làm nghĩa dâng khien của
M. Nguyễn-cao-Võ nói về vụ
M. Võ-văn-Nghị hương sủ làng
Tân-quới xuất tiền mua thuốc
trị bệnh thời khi phái ra cho dân
nội lập dê phòng cứu bệnh ấy.
- Một là dâng khien ngợi cái
lòng nghĩa-rủi ấy chẳng cung.

Nay lại thấy cái trát của quan
chủ-quận chúa thành (Cantior)
gởi cho làng Tân-quới với một
tờ ban khen như vầy:

1. M. Nguyễn-hữu-Hùng 100\$00

2. Madame Ng-hữu-Hiệp 5+0

3. Mad-me Ng-hữu-Hoanh 50

4. M. Cù-kết-Xưởng 20

5. M. Ng-văn-Voi 10

6. M. Ng-hữu-Nhơn 10

7. M. Ng-văn-Lan 20

8. Madame A. Lassale 5

9. M. Ng-miều-Khê 10

10. M. Trần-danh-Chết 5

11. M. Bùi-văn-Đinh 5

12. M. Hồ-cánh-Cương 30

13. M. Khương-hìn-Lan 5

14. M. Ng-quác-hé 5

15. M. Ng-văn-Ngô 5

16. M. Ng-văn-Tam 1

17. M. Ng-văn-Tri 10

Hiệp-cộng... 341\$00

Thay mặt cho hương-chew
lang Dương-xuân-hội

Hương-giao

Nguyễn-văn-Dân

Trường-vân-Nga

Việc M. Võ-văn-Nghị thời

long làm nghĩa, giúp cho dân

nhèo trong con bệnh họa, mà

thu đến tai quan trên ban

thường như vậy rất xứng đáng

Nguyễn-văn-Dân

Trường-vân-Nga

Signé:

Trường-vân-Nga

Long làm nghĩa, giúp cho dân

nhèo trong con bệnh họa, mà

thu đến tai quan trên ban

thường như vậy rất xứng đáng

Nguyễn-văn-Dân

Trường-vân-Nga

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Thứ bảy

Thứ chủ nhật

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Thứ bảy

Thứ chủ nhật

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Thứ bảy

Thứ chủ nhật

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Thứ bảy

Thứ chủ nhật

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Thứ bảy

Thứ chủ nhật

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Thứ bảy

Thứ chủ nhật

Thứ hai

Thứ ba

Thứ tư

Thứ năm

Thứ sáu

Thứ bảy

Thứ chủ nhật

RẤT NHIỀU BÌA MỲ NGHỆ BẮC
ĐỨC-LỢI

105-109 Rue d'espagne :: Saigon
(Kế dinh quan Xã-lý)

Bà Huyện mang con quí vị chiếu số
trong ba năm nay nên bà tiệm được
thành danh.

Tôi nay bà tiệm lúc nào cũng có
nhà từ già Salom kieu Tây, An-
nam, cảnh cái rát khéo rất hợp thời
trang, và thường theo Salom kieu rất
lại 10 thay, kiều, tranh lèn, bình
phuông cũ, tham rất xảo, tuổi kieu,
đẹp trắc và gò.

Bà tiệm Lu, chém đèn đúc toàn
thau bạc mìn rát tết kieu kim-thết
binh đồng và các món bằng đồng dae
khôn tam khai chung theo Salom kieu
rất đẹp.

Bà thêu mèo, tranh, áo gối, nắp
bản, v.v....

Bà tiệm chỉ mòng bao nhiêu ché
không mòng lời nhiều.

Vậy ta mòng tẩm lồng hạ cổ cũa
quí khách mà cho thương nghiệp
của bà, bà được bằng áo gối
bao, bà tiệm lấy làm cảm ơn
quí khách làm lâm.

Cảm ơn kính cao.

PHUNG-VÂN-LÂM
105-109 Rue d'Espagne :: Saigon

ĐOÀN THIÊN TIẾU THUYẾT Gặp gỡ làm chi?

Tây-ninh ngày 3 Octo-
bre 1928

Ông Hoàng-Vân,

Em thường nghe quý
danh ông, nay tình cờ em
đọc tờ báo "Đại-quang"
thấy được một thiên tiểu
thuyết của ông nhân dẽ là
"Tình-duyên thắc mắc".

Em đọc từ đầu chí cuối,
em mới biết cái tài phun-

cháu nhả ngọc của ông.
Em nghĩ lại cái tâm sự,

cái cảnh ngộ của em,
chẳng khác nào một

người trong bộ tiểu thuyết

mà ông đã vẽ ra đó. Em

tuy ở chốn thôn quê, song

theo dõi cùng có ít nhiều

nghiên bút vì vậy mà em

cảm người thanh khí, nên

có dời lời: Ai tri âm dỗ

xin thấu tình cho.

Nay kính,

iện nử: THU-NƯƠNG

chez M. Trần-Bảo linh
trạm Tây-ninh

Hoàng-Vân là một viên

trợ bút tờ báo Đại-quang

khi được bức thư thi lòng

mừng phơi phỏng, nghĩ rằng:

có lẽ người này thật có

chung tình với ta, nên mới

có mấy lời tâm phúc như

vậy. Bên tật đặt lấy giấy

viết một bức thư trả lời.

Thu-nương nguyên là con

một ông nghè ở Huế, ông bỏ

vô làm Đốc-học & Nha-

trang, năm nọ ông Đốc-có

giấy về hưu tri, vừa bị binh

mất tại Nha-trang, kể bà

Đốc cũng rầu chồng rồi

nhiều binh mất luon. Ông

bà chỉ sann được một gái,

đặt tên là Thu-nương. Thu

nương mới được mười tuổi

đã gặp cái cảnh nhà bát-

hạnh như vậy; vừa lúc ấy

có một chi bán hàng ở Saigon

ra Nha-trang, dù có ta dem

về Saigon rồi đặc thẳng lên

Tây-ninh, bán cho bà Huyện

Năm nuôi lâm con nuôi.

Có ta ở với bà Huyện cũng

không lấy chi làm cợt khổ,

tuy ngày thì bắt làm việc,

chờ đêm lại cũng được nghỉ

ngơi, coi sách coi truyện và

đọc nhuy-trinh cho bà

Huyện nghe, bà thấy Thu

nương lạnh lèo, nên cũng

sám sưa cho ăn bận từ té,

dời ba cái áo cảm nhung,

một hai cái quần lụa kiều,

Đến năm nay Thu-nương

được 17 tuổi, có nhiều nơi

rất rem di nói, nhưng bà

cũng chưa định gả nói nào.

Một hôm Thu-nương lại

chơi nhà Trần Bão, Trần

Bão mới soạn ra đưa cho

có một cái thơ; có lật dời xem:

Saigon le 6 Octobre 1928

Thu-nương nữ-si,

Được lời hứa cố, muốn

đội ơn lồng; tiều-sanh

không ngờ một thiên văn

tự vụng về mà lại được

đến trước dài gương

thường gián. Sau lại đem

chữ "Tri-âm, thanh-khi"

và mèo hùa cho, thật làm cho

của bà Huyện,

Khách chủ yên vị, bà mới
đong mờ qua ra: một đôi
vàng chạm, một đôi vàng
tàu, năm chiếc đồng bạc. Đó
là sinh vật của Thu-nương;
Bà Huyện nhận đem vào
nhà trong.

Tàn-lang làm lè từ đường
xong, vừa chủ nhà dọn tiệc
rượu. Mâm tiệc, dùng sáu
giờ chiều. Ở sau bước ra,
một cô thiếu nữ e lệ. Đó là
hàng người tám thần
chưa nhất định, tư cách
chưa độc lập, như phần
nhiều anh em thành niên
minh! Anh em thử tự hỏi
xem có đủ sức mạnh mà
chống lại với thần lực ấy
để giữ được tiết sạch già
trong không?

Tuy song một cỗ ngồi
trên cái xe đờ-la lóng kiển,
nhìn coi thật là một đôi già
ngàu.

Về tối nhá, không phải

nhắc đến chuyện động phòng

diu dắc chén mồi, thì ai cũng

biết rằng anh hùng thuyền

quyền phi nguyên dời lửa.

Rạng ngày, bà Huyện cho
người nhà đến, thi thấy

Thu-nương vừa khóc tẩm
tức, vừa cởi mấy dải vàng
và giày chuyền dang deo

mà đưa cho người ấy dem

về.

Hoàng-Vân lấy làm lạ, Thu
nương mới dem hết chuyện
nhà dâu dưới thuật lại cho
Hoàng-vân nghe, Hoàng-vân
sắc-mặc tài xanh, không nói
một lời gì ráo. Đứng dậy di
ra dáng sau, than dài một
tiếng: Trời ôi! té ra...
vậy thi tháng này tiền đầu
máu trá nợ, tiền đầu mà xài
còn một nỗi, không tiền trả
nợ từ-sắc cho mụ vợ, ấy
mới chết nứa!!

Ngày mai, Hoàng-vân gân
giọng đi tới nhà bà, vừa
ngồi xuống, thi thấy người
tôi gởi lời một cái thời sự
Tây-ninh, đề rằng "Duyên il
ng nhiều". Hoàng-vân cầm
viết ngôi súng sót.

Nguyễn-vân-Lâm
Dakao

Đối lời thành-thực
cùng bạn thanh-nien
du-hoc bên Pháp

(tiếp theo)

Tuy địa-vị và hành-dộng
có khác ông qua kia, mà
tâm-tính hai người như

một. Những nhà quốc-sự

còn bị thần-lực lợi-danh

âm-dồ như thế, huống chi

là hàng người tám thần

chưa nhất định, tư cách

chưa độc lập, như phần

nhiều anh em thành niên

minh! Anh em thử tự hỏi

xem có đủ sức mạnh mà

chống lại với thần lực ấy

để giữ được tiết sạch già

trong không?

Tôi không có ý khuyên

anh em nên theo về quốc-sự

cả dâu. Anh em hẳn cũng

rõ ràng ở thời-dai này, nước

nhà giầu mạnh không phải

viết được một địa-vị

tối-điểm trên nền chánh

trị dâu, mà chính là vi

chiếm được một địa-vị tối-điểm

trên nền kinh-tế. Nước ấy sở

được phú-cường, lại là nhờ

ở trong nước có lâm-nhân-

tài theo về đường thực-

nghiệp, nào là khuê-ch

trương công-nghệ, nào là

chánh-chinh thương-trường.

Vậy tôi mong anh em rèn

luyện làm sao cho nghề của

anh em mỗi ngày mỗi xuât

sắc thêm lên; lại dụng được

xưởng máy nổ, nhà buôn

kia, dê cạnh-tranh với người

ngoại-quốc ở đây, chờ

cho mỗi lợi nước nhà mỗi

năm trời ra ngoài khôn

biết cơ man nào mà kẽ.

Học-thức của anh em rộng-rãi

như thế, thi ước-vọng của

anh em phải cho cao-xa, hành

động của anh em phải cho

cháu-hàng; chờ có như ai,

chỉ dua nhau xâu xé chít

danh-lợi nhô nhen, phi cá

cái thời niêng-thiêu, uống

cái công-học-hành!

Tôi nghĩ tới bước tương

lai của anh em mà sinh lo,

rồi nhìn lại hiện-trạng anh

em mà sinh buồn. Buồn vì

mắt tôi đã trông thấy trong

anh em có người mới về đến

nước nhà dâ vội quên ngay

lời hứa cũ, mà để cho miếng

đinh-chung kia quyền dỗ,

hoặc bị một thế-lực vô-hình

làm tiêu-tán hết cái chí-khi

hùng-cường của anh em rời

đó. Còn người nào vẫn giữ

